

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ
ЗАҢНАМА ЖӘНЕ ҚҰҚЫҚТЫҚ АҚПАРАТ
ИНСТИТУТЫНЫҢ ЖАРШЫСЫ
ISSN 2788-5283
eISSN 2788-5291
TOM 80 НӨМІРІ 3(2025), 369-375

ӘОЖ 343.5
ҒТАМР 10.77.21
DOI 10.52026/2788-5291_2025_80_3_369
Ғылыми мақала

© А.С. Тулебаева^{1*}, 2025

¹ «Тұран» университеті, Алматы, Қазақстан
(E-mail: a.tulebayeva@turandeu.kz)

ӘЙЕЛДЕРГЕ ҚАТЫСТЫ ТҰРМЫСТЫҚ ЗОРЛЫҚ-ЗОМБЫЛЫҚТЫҢ КРИМИНОЛОГИЯЛЫҚ МӘСЕЛЕЛЕРІ

Аннотация. Әйелдерге қатысты тұрмыстық зорлықтар дүние жүзі бойынша кеңінен тараған және мәдени, географиялық орналасуынан тыс таралып отырған бүкіләлемдік мәселе болып табылады. Бұл зорлық-зомбылықтың барлық түрлері адам құқықтары мен бостандықтарының бұзылуына әкеледі. Тұрмыстағы зомбылықтар әйелдер өз өміріндегі жиі кездесетін зорлық-зомбылық түрлерінің бірі болып табылады, ал ол көбінесе беймәлім немесе таныс адамдардың физикалық тұрғыдағы немесе жыныстық сипаттағы күш қолдануынан әлдеқайда жиі кездеседі. Бұл мақаланың басты мақсаты – тұрмыстық зорлық-зомбылықты болдырмау жолдары және ол іс-әрекеттермен күрес жүргізу үшін, оның себептері мен оған ықпал ететін факторларын тыңғылықты зерттеу. Мақалада тұрмыстық зорлық-зомбылыққа әсер ететін факторлар, қылмыстың виктимологиясы мен криминалогиялық аспектілері қарастырылды. Зерттеу нәтижелері бойынша тұрмыстық зорлық-зомбылықты болдырмау және онымен күресу бойынша ұсыныстар жасалды, сол ұсыныстарды жүзеге асыруда қандай әдіс-тәсілдер қолданылды, олар қаншалықты тиімді, сондай-ақ Қазақстандағы қолданыстағы заңнамаларға талдау жүргізіліп, тұрмыстық зорлық-зомбылықты болдырмау шаралары ұсынылды.

Өртүрлі сипаттағы зорлықтарды болдырмау үшін ұсынымдар қоғамды ақпараттандыруды жақсарту, құрбандарға қолдау көрсету және құқық бұзушыларға жазаны күшейтуді қамтиды. Әйелдерге зорлық-зомбылық оқиғалары туралы қауіпсіз хабарлауға мүмкіндік беретін тиімді тетіктерді құру, сондай-ақ болашақта зорлық - зомбылықтың алдын алу үшін жастар арасында профилактикалық іс - шаралар жүргізу маңызды.

Қазақстандағы тұрмыстық зорлық - зомбылық мәселесі, басқа елдердегідей, заңнаманы қатайтуды ғана емес, сонымен қатар әлеуметтік нормалар мен құндылықтарды өзгертуді қамтитын кешенді тәсілді қажет етеді. Бұл үдерісте әйелдер үшін қауіпсіз және әділ ортаны құруға бағытталған білім беру және әлеуметтік бағдарламалар маңызды рөл атқарады.

Түйінді сөздер: заң, зорлық-зомбылық, тұрмыстық зорлық-зомбылық, физикалық зорлық-зомбылық, виктимология, қылмыс, отбасы-тұрмыстық қатынастар.

Кіріспе
Қазіргі қоғамдағы зорлық-зомбылыққа қарсы күрес Қазақстанның мемлекеттік саясатының маңызды басымдылықтарының бірі болып табылады және республика қабылдаған және қазіргі уақытта ұлттық деңгейде жүзеге асырылып жатқан міндеттердің

* Хат-хабарларға арналған автор. E-mail: a.tulebayeva@turandeu.kz.

бірі болып табылады. Отбасындағы және күнделікті өмірдегі әрекеттердің ерекше сипатына байланысты әйел көшеде немесе басқа болжамды орындардан гөрі үйде - қауіпсіз көрінетін жерде жиі құрбан болады. Тұрмыстық зорлық-зомбылықтың жоғары қаупі - әйел жәбірленуші ретінде физикалық немесе психологиялық жарақат алып қана қоймай, сонымен бірге өлуі мүмкін. Әйел тұрмысқа шыққанда отбасылық өмірдің қуаныштарымен бірге күйеуінде, оның туыстарында және достарында үнемі алаңдаушылық, эмоционалдық шиеленіс пен жанжалдың көзін жиі қабылдайды. Некедегі физикалық зорлық-зомбылықтың алдында әрқашан өзара наразылық, психологиялық қысым, ауызша ұрыс, бөтендік және дұшпандық кезең болады. Еліміздің тұрмыстық зомбылықты алдын алу, оны болдырмау жолдары туралы заңына орай тұрмыстық зорлық - зомбылық – отбасылық тұрмыстық қатынастар барысында бір отбасы мүшесінің басқа мүшесіне қатысты оның денсаулығына және психикасына келтіретін немесе келтіру қаупі бар құқыққа қайшы қасақана іс-әрекеті немесе әрекетсіздігі.¹

Елдің саяси басшылығы және ең алдымен Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның құқықтар мен бостандықтар саласындағы халықаралық міндеттемелерін мойындауын қолдайтынын айтты. Ел басшысының күш-жігерінің арқасында қоғам мен мемлекеттің адам құқықтары саласындағы халықаралық стандарттарға ашықтығының саяси-құқықтық идеясы жүзеге асырылды, оның ішінде зорлық-зомбылық пен кемсітушіліктен қорғау жөніндегі халықаралық құқықтық актілердің маңызы зор. Бұл курс еліміздің президенті Қ.Ж. Тоқаевтың 2 қыркүйек 2019 жылы мемлекетіміздің халқына жолдаған Жолдауында «Жыныстық тұрғыдағы зорлық - зомбылық, нақты айтқанда әйел адамдарға қатысты тұрмыста кездесетін зорлық - зомбылықтар... үшін жазаны анағұрлым қатаңдату керек» деп айтқан болатын.

Физикалық тұрғыдағы және жыныстық сипаттағы зорлықтар жәбірленуші мен қылмыскер арасындағы тығыз қарым-қатынасты білдіреді және қорлау мен көмектің болмауы арқылы көрінеді. Әйелдер некедегі зорлық-зомбылықпен күресудің қандай әдістерін тандайды? Зорлық-зомбылыққа мінез-құлық реакцияларының спектрі өте кең. Біреулер шыдап үнсіз қалады, біреулер жанжал шығарып, айтысады, көндіреді, ұрысады, кейбірі үйден шығып ажырасуға арыз береді. Зорлаушылардың агрессивті мінез-құлқының себептері психологиялық және әлеуметтік негізге ие. Біршама жағдайларда зорлық-зомбылыққа зорлаған тұлғаның психологиялық жағдайының мәселелері себеп болады – нашар көңіл-күй, жүйке күйзелісі, қызғаныш, төмендік кешені, өзін-өзі бағалаудың төмендігі, мегаломания, әйелдің немқұрайлылығы, оның бағынбауы немесе жай ғана көпшілдігі, әйелін жоғалтудан қорқу немесе оның шығындары. бала тәрбиелеу. Көптеген жағдайларда агрессивтілік әлеуметтік факторларға байланысты - қаржылық проблемалар, тұрақсыз жұмыс [1]. Отбасы-тұрмыстық қатынастар саласындағы құқық бұзушылықтарды жасаудың себептері алкогольдік ішімдіктерді бірлесіп ішумен күшейген жанжал, араздық қарым-қатынастар, әлеуметтік деңгейдің төмендігі және қызғаныш болып табылады. Әйелдер ерлерді зорлық-зомбылыққа немесе агрессияға сирек итермелейді. Агрессияны арандату, егер ол орын алса, әдетте кек алу немесе бастамашылық қорлау, ескертулер немесе шағымдардан тұрады. Тұрмыстық зорлық-зомбылықтан зардап шеккен тереңдетілген сұхбатқа қатысушылар оған үнемі ұшырап, өмірлеріне қауіп төндірсе де, зорлық-зомбылық фактілерін басқалардан жасырып отырды. Кейбір жағдайларда дене жарақаттары соншалықты ауыр болды, олар мүгедектікке әкелді. Сонымен қатар, әйелдерді зорлаушымен сырттан көмек сұрамай-ақ өмір сүруді жалғастыруға мәжбүрлейтін, жалғыз қалудан, қаржылық қолдаусыз қалудан және балаларын толыққанды отбасынан

¹ Тұрмыстық зорлық-зомбылық алдын-алу туралы ҚР 2009 жылғы 4 желтоқсандағы N214-IV Заңы. // «Егемен Қазақстан» 2009 жыл, 12 желтоқсан N416-418 (25815); «Казахстанская правда» от 12.12.2009 г., №293 (26037); Қазақстан Республикасы Парламентінің Жаршысы 2009 жыл №23 (2551-2552), 114-құжат // URL: https://adilet.zan.kz/kaz/docs/Z090000214_ (жүгінген күні: 29.04.2024).

айырудан қорқу арқылы күшейетін көптеген стереотиптер бар.

Материалдар мен әдістер

Қойылған сұрақтарды зерделеу кезінде зерттеу нысанының сапалық сипаттамаларын ашатын логикалық, формальды-құқықтық, аналитикалық, сонымен қатар функционалдық әдіс қолданылады, ол зерттелетін мекеменің мәнін, зерттеу мүмкіндігін анықтауға мүмкіндік береді. салалық заңнаманың Қазақстан Республикасындағы заңдылық пен құқықтық тәртіп жағдайына реттеушілік әсері. Авторлар жүргізген ғылыми талдауда күрделілік пен жүйелілік принциптері дәйекті түрде жүзеге асырылып, нәтижелі үйлестірілді, бұл әйелдерге қатысты тұрмыстық зорлық-зомбылықтың криминологиялық проблемалары мәселелерін неғұрлым толық, ғылыми тұрғыдан жаңартуға мүмкіндік берді. Логикалық әдіс зерттеу барысында теориялық тұжырымдарды қалыптастыру мен олардың практикалық қолданылуын талдауда маңызды рөл атқарады. Ол тұрмыстық зорлық-зомбылықтың қылмыстық сипаттамаларын, сондай-ақ оның алдын алу шараларын зерттеуге бағытталған. Формальды-құқықтық әдіс заңнамалық актілер мен құқықтық нормаларды сараптап, олардың тұрмыстық зорлық-зомбылыққа қатысты тиімділігін бағалауға мүмкіндік береді. Қазақстан Республикасының құқықтық жүйесінде тұрмыстық зорлық-зомбылықты реттейтін заңдар мен нормативтік-құқықтық актілердің орындалуын бақылауға негізделген. Аналитикалық әдіс тұрмыстық зорлық-зомбылықтың қылмыстық құрамы мен оның қоғамға тигізетін әсерін терең зерттеуге көмектеседі. Бұл әдіс тұрмыстық зорлық-зомбылықтың психологиялық, әлеуметтік және құқықтық аспектілерін қарастырып, оның алдын алу үшін ұсынылатын шараларды әзірлеуге мүмкіндік береді. Функционалдық әдіс тұрмыстық зорлық-зомбылықтың алдын алу мен күресу шараларының тиімділігін бағалауға бағытталған. Бұл әдіс тұрмыстық зорлық-зомбылықтың салдарларын минимизациялауға, сондай-ақ заңнаманың, құқық қорғау органдарының және әлеуметтік қызметтердің үйлесімді жұмысын

қамтамасыз етуге мүмкіндік береді [2].

Зерттеу барысында алынған нәтижелерде күрделілік пен жүйелілік принциптері кеңінен қолданылды. Бұл принциптер әйелдерге қатысты тұрмыстық зорлық-зомбылықтың криминологиялық аспектілерін жан-жақты және ғылыми тұрғыдан терең зерделеуге мүмкіндік берді. Авторлар өздерінің ғылыми талдауларында тұрмыстық зорлық-зомбылықтың қылмыстық сипаттамасын, оның кең таралу себептерін және Қазақстандағы қазіргі жағдайды қарастырып, осы мәселелерге қатысты ұсыныстар мен шешімдер ұсынды.

Зерттеу материалдары Қазақстан Республикасының құқықтық актілерін, халықаралық ұйымдардың құжаттарын, ғылыми зерттеулер мен статистикалық деректерді қамтиды. Сонымен қатар, әйел адамдарға қарсы тұрмыстағы зорлық - зомбылықтарды болдырмау және оған қайшы күрес бойынша халықаралық тәжірибе де зерттеу нысанына енгізілген.

Нәтижелер

Тұрмыстық зорлық-зомбылық – отбасы мүшелері арасында бір адамның екінші адамға (көбінесе әйелдерге) дене, психологиялық, экономикалық немесе сексуалдық зиян келтіру мақсатында жасалатын заңға қайшы әрекеттері.

Мұндай әрекеттердің ерекшелігі – ол жақын адамдар арасында жүзеге асады және жиі жасырын сипатта болады [3].

Бұл мәселенің криминологиялық қырларын қарастыра отырып, оның себептері мен салдарына назар аудару қажет. Тұрмыстық зорлық-зомбылық көбіне әлеуметтік теңсіздік, маскүнемдік, жұмыссыздық және гендерлік стереотиптердің нәтижесінде туындайды. Ер азаматтардың үстемдігін көрсететін ескірген түсініктер де әйелдерді қанауға және олардың құқықтарын шектеуге негіз болады.

Елімізде тұрмыстағы зорлықты қадағалау және алдын алу мақсатында “Тұрмыстық зорлық-зомбылықты алдын-алу туралы” атты арнайылап заң қабылданған. Осы заңнама жәбірленушілерге құқықтық көмек көрсету, қорғау ордерлерін беру және арнайы баспаналар ашу сияқты маңызды

шараларды қамтиды. Дегенмен, заңнаманы одан әрі жетілдіру және құқық қорғау органдарының әрекеттерін тиімді ету қажеттілігі туындап отыр.

Бұл мәселені шешу үшін алдын алу шараларына басымдық беру керек. Ең алдымен, қоғамдағы әйелдерге қатысты теріс көзқарастарды өзгерту маңызды. Бұған білім беру бағдарламалары арқылы қол жеткізуге болады. Сонымен қатар, әйелдердің құқықтық сауаттылығын арттырып, зорлық-зомбылыққа ұшырағандарға психологиялық және әлеуметтік көмек көрсету қажет.

Тұрмыстық зорлық-зомбылық тек жеке адамдардың емес, бүкіл қоғамның мәселесі. Сондықтан, оған қарсы күресте мемлекеттік, қоғамдық және жеке деңгейде бірлескен іс-қимыл қажет. Бұл тек құқық қорғау органдарының ғана емес, әрбір азаматтың борышы. Қоғамдағы бейбіт өмір мен теңдікке қол жеткізу үшін әйелдердің құқығын қорғауға ерекше назар аударуымыз керек.

Талқылау

Бұл зерттеудің нәтижелері Әйелдерге қатысты тұрмыстық зорлық-зомбылық – бұл тек қылмыстық әрекет емес, сонымен қатар әлеуметтік, мәдени және экономикалық факторлармен тығыз байланысты құбылыс. Зерттеулер мен статистикалық мәліметтер бұл мәселенің ауқымы кең екенін және қоғамдағы көптеген әйелдер осы зорлық түрінің құрбаны болатынын көрсетеді.

Әйелдерге қатысты тұрмыстық зорлық-зомбылықтың деңгейі жоғары. Көп жағдайда жәбірленушілер оны жасырын ұстап, құқық қорғау органдарына жүгінбейді. Қоғамдағы гендерлік стереотиптер мен әлеуметтік теңсіздік бұл қылмыстың таралуына ықпал етеді [4].

Қазақстандағы заңнамалық база тұрмыстық зорлық-зомбылықты алдын алуға бағытталған, алайда оның тиімділігі жеткіліксіз. Әйелдерге арналған дағдарыс орталықтарының жеткіліксіздігі мен құқықтық көмек алудың қиындықтары жәбірленушілердің қорғану мүмкіндігін шектейді.

Зорлық-зомбылық оқиғаларының қайталануы жиі байқалады. Бұл құқықтық жүйенің әлсіздігімен және жәбірленушілердің өз құқықтарын

толық қорғай алмауымен байланысты. Көптеген әйелдер экономикалық тәуелділік немесе отбасылық қысым салдарынан қылмыскермен бірге өмір сүруді жалғастырады.

Зерттеулер тұрмыстық зорлық-зомбылықтың пайда болу себептері терең әрі көпқырлы екенін көрсетеді. Бұл мәселе отбасылық және жеке қарым-қатынастар деңгейінен асып, жалпы әлеуметтік құрылымның әлсіз тұстарын ашады. Мысалы, гендерлік теңсіздік: Әйелдерге екінші дәрежелі тұлға ретінде қарау және олардың құқықтарын шектеу зорлық-зомбылықтың түпкілікті себептерінің бірі болып табылады. Білім мен құқықтық сауаттылық: Құқықтарын білмейтін әйелдер заңды қорғау тетіктерін қолдануға дәрменсіз. Бұл өз кезегінде қылмыстардың жазасыз қалуына әкеледі. Мәдениет және дәстүр: Кейбір дәстүрлер тұрмыстық зорлық-зомбылықты ақтауға негіз болады, бұл әсіресе ауылдық жерлерде жиі кездеседі [5].

Тұрмыстағы зорлықтарға қарсы күресте нақты нәтижелерге, тиімді қорытындыларға жету үшін біршама іс-шараларды жүзеге асыру қажет етеді. Құқықтық базаны жетілдіру: Қылмыскерлерге жазаны қатаңдату және жәбірленушілерді қорғау тетіктерін күшейту. Қоғамдық сана мен тәрбиені өзгерту: Гендерлік теңдікті насихаттау және әйелдерге қатысты кемсітушілікті жою.

Әлеуметтік көмек жүйесін дамыту: Дағдарыс орталықтарының санын көбейту, психологиялық және құқықтық қолдау көрсетуді күшейту.

Алдын алу шаралары: Зорлық-зомбылықтың алдын алу бойынша білім беру бағдарламаларын енгізу және жәбірленушілерге көмек көрсету процесін жеңілдету.

Қорытынды

Әйелдерге қатысты тұрмыстық зорлық-зомбылық – бұл тек жеке адамдар арасындағы мәселе емес, ол қоғамның тұрақтылығына және дамуына әсер ететін күрделі әлеуметтік құбылыс. Бұл қылмыс әйелдердің денсаулығы мен өміріне қауіп төндіріп қана қоймай, олардың негізгі құқықтары мен бостандықтарын бұзады.

Зерттеу барысында тұрмыстық

зорлық-зомбылықтың көптеген формалары мен себептері анықталды. Олардың қатарында гендерлік теңсіздік, құқықтық жүйедегі кемшіліктер, жәбірленушілердің экономикалық тәуелділігі, сондай-ақ қоғамдағы теріс көзқарастар мен стереотиптер бар. Сонымен қатар, зорлық-зомбылықтың қайталану деңгейінің жоғары болуы бұл мәселенің өзектілігін одан әрі күшейтеді [6].

Құқықтық негіздерді күшейту: Қылмыскерлерді жазалаудағы жауапкершілікті арттыру және жәбірленушілердің құқықтарын қорғаудың тиімді тетіктерін жасау.

Әлеуметтік қолдауды күшейту: Дағдарыс орталықтарын көбейтіп, психологиялық, медициналық және құқықтық көмек көрсетуді жетілдіру.

Қоғамдық сананы өзгерту: Білім

беру бағдарламалары арқылы гендерлік теңдікті насихаттап, әйелдерге қатысты кемсітушілік пен зорлық-зомбылықты айыптау мәдениетін қалыптастыру.

Алдын алу шаралары: Зорлық-зомбылыққа тап болған адамдарға ерте көмек көрсету және қылмыстың алдын алуға бағытталған әлеуметтік бағдарламаларды іске асыру.

Қорытындылай келе, әйелдерге қатысты тұрмыстық зорлық-зомбылық тек құқық қорғау органдарының ғана емес, бүкіл қоғамның бірлескен күш-жігерімен шешілетін мәселе. Әрбір адам, ұйым және мемлекеттік құрылым бұл күресте жауапты рөл атқаруы тиіс. Әйелдердің құқықтарын қорғау және оларға қауіпсіз өмір сүруді қамтамасыз ету – дамыған әрі әділетті қоғамның негізгі көрсеткіштерінің бірі.

Әдебиеттің тізімі:

1. Меликов, Ф.А. Уголовно-правовые и криминологические меры противодействия насилию в семье. Автореф. дисс... канд. юрид. наук / Ф.А. Меликов // – М., 2017. – 31 с.
2. Абдукаримова, З.Т. «Криминологическая характеристика домашнего насилия в отношении женщин Казахстана» / З.Т. Абдукаримова, Н.К. Абдраманова, М.Б. Кайназарова // Вестник Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан. – №4(75). - 2023. - С. 150-157.
3. Рахметов, С.М. «Проблемы совершенствования законодательства Республики Казахстан по противодействию семейно-бытовому насилию» / С.М. Рахметов // Вестник Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан. - №5(63).-2020. - С. 127-134.
4. Назарбаев, Н.А. Послание Президента РК народу Казахстана от 14 декабря 2012 г. «Стратегия «Казахстан2050»: новый политический курс состоявшегося государства» / Н.А. Назарбаев // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1200002050> (дата обращения: 25.01.2021).
5. Назарбаев, Н.А. Послание Президента РК народу Казахстана от 14 декабря 2012 г. «Стратегия «Казахстан2050»: новый политический курс состоявшегося государства» / Н.А. Назарбаев // [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1200002050> (дата обращения: 25.01.2021).
6. Рахимбердин, К.Х. «Теоретические и правовые аспекты противодействия бытовому насилию в законодательстве Республики Казахстан: проблемы и перспективы» / К.Х. Рахимбердин, М.Р. Гета // Вестник Института законодательства и правовой информации Республики Казахстан.- 2021.- С. 64-73.

© А.С. Тулебаева¹, 2025

¹ «Туран» университет, Алматы, Казакстан
(E-mail: a.tulebayeva@turanaedu.kz)

КРИМИНОЛОГИЧЕСКИЕ ПРОБЛЕМЫ ДОМАШНЕГО НАСИЛИЯ В ОТНОШЕНИИ ЖЕНЩИН

Аннотация. Домашнее насилие в отношении женщин — глобальная проблема, широко распространенная во всем мире и выходящая за рамки культурных и географических границ. Все формы этого насилия приводят к нарушениям прав и

свобод человека. Домашнее насилие является одной из наиболее распространенных форм насилия, с которым женщины сталкиваются в своей жизни, и зачастую оно встречается гораздо чаще, чем физическое или сексуальное насилие со стороны незнакомцев или знакомых. Основная цель данной статьи — тщательно изучить причины и факторы, способствующие домашнему насилию, с целью поиска путей предотвращения и борьбы с этой практикой. В статье рассматриваются факторы, влияющие на домашнее насилие, виктимология преступления, криминологические аспекты. По результатам исследования были даны рекомендации по предупреждению и борьбе с бытовым насилием, какие методы и подходы использовались для реализации данных рекомендаций, насколько они эффективны, а также проведен анализ действующего законодательства Казахстана и предложены меры по предупреждению бытового насилия.

Рекомендации по предотвращению насилия различных видов включают повышение осведомленности общественности, оказание поддержки жертвам и ужесточение наказаний для правонарушителей. Важно создать эффективные механизмы, которые позволят женщинам безопасно сообщать о случаях насилия, а также проводить профилактические мероприятия среди молодежи, чтобы предотвратить повторение насилия в будущем.

Проблема домашнего насилия в Казахстане, как и в других странах, требует комплексного подхода, который будет включать не только ужесточение законодательства, но и изменение общественных норм и ценностей. Важную роль в этом процессе играют образовательные и социальные программы, направленные на создание безопасной и справедливой среды для женщин.

Ключевые слова: право, насилие, бытовое насилие, физическое насилие, виктимология, преступление, семейные отношения.

© A.S.Tulebayeva¹, 2025

¹ «Turan» University, Almaty, Kazakhstan
(E-mail: a.tulebayeva@turan-edu.kz)

CRIMINOLOGICAL PROBLEMS OF DOMESTIC VIOLENCE AGAINST WOMEN

Abstract. Domestic violence against women is a global problem, widespread throughout the world and transcending cultural and geographical boundaries. All forms of this violence lead to violations of human rights and freedoms. Domestic violence is one of the most common forms of violence that women face in their lives, and it is often much more common than physical or sexual violence by strangers or acquaintances. The main purpose of this article is to thoroughly examine the causes and factors contributing to domestic violence in order to find ways to prevent and combat this practice. The article examines the factors influencing domestic violence, crime victimology, and criminological aspects. Based on the results of the study, recommendations were given for the prevention and combating of domestic violence, what methods and approaches were used to implement these recommendations, how effective they are, as well as an analysis of the current legislation of Kazakhstan and proposed measures to prevent domestic violence.

Recommendations for the prevention of various types of violence include raising public awareness, providing support to victims and toughening penalties for offenders.

It is important to create effective mechanisms that will allow women to safely report cases of violence, as well as to conduct preventive activities among young people to prevent future violence.

The problem of domestic violence in Kazakhstan, as in other countries, requires a comprehensive approach that will include not only tightening legislation, but also changing social norms and values. Educational and social programs aimed at creating a safe and fair environment for women play an important role in this process.

Keywords: law, violence, domestic violence, physical violence, victimology, crime, family relations.

References:

1. Melikov, F.A. Ugolovno-pravovye i kriminologicheskie mery protivodeistviya nasiliyu v semye. Avtoref. diss... kand. yurid. Nauk / F.A. Melikov // – M., 2017. – 31 s.
2. Abdukarimova, Z.T. «Kriminologicheskaya charakteristika domashnego nasiliya v otnoshenii zhenshchin Kazakhstana» / Z.T. Abdukarimova, N.K. Abdramanova, M.B. Kainazarova // Vestnik Instituta zakonodatelstva i pravovoi informatsii Respubliki Kazakhstan. – №4(75). - 2023. - S. 150-157.
3. Rahmetov, S.M. «Problemy sovershenstvovaniya zakonodatelstva Respubliki Kazakhstan po protivodeistviyu semejno-bytovomu nasiliyu» / S.M. Rahmetov // Vestnik Instituta zakonodatelstva i pravovoi informatsii Respubliki Kazakhstan. - №5(63).-2020. - S. 127-134.
4. Nazarbaev, N.A. Poslanie Prezidenta RK narodu Kazakhstana ot 14 dekabrya 2012 g. «Strategiya «Kazakhstan 2050»: novyi politicheskii kurs sostoyavshegosya gosudarstva» / N.A. Nazarbaev // Retrieved from <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1200002050> (data obrashheniya: 25.01.2021).
5. Nazarbaev, N.A. Poslanie Prezidenta RK narodu Kazakhstana ot 14 dekabrya 2012 g. «Strategiya «Kazakhstan 2050»: novyi politicheskii kurs sostoyavshegosya gosudarstva» / N.A. Nazarbaev // Retrieved from <https://adilet.zan.kz/rus/docs/K1200002050> (data obrashheniya: 25.01.2021).
6. Rahimberdin, K.H., Geta M.R. «Teoreticheskie i pravovye aspekty protivodeistviya bytovomu nasiliyu v zakonodatelstve Respubliki Kazakhstan: problemy i perspektivy» / K.H. Rahimberdin, M.R. Geta // Vestnik Instituta zakonodatelstva i pravovoi informatsii Respubliki Kazakhstan.- 2021.- S. 64-73.

Автор туралы мәліметтер:**Сведения об авторе:****Information about author:**

Түлебаева Асем Серикболовна - хат-хабарларға арналған автор, заң ғылымдарының магистрі, «Тұран» университеті Құқық жоғары мектебінің сениор-лекторы, Қ. Сатпаев көшесі, 16А, Алматы, Қазақстан.

E-mail: a.tulebayeva@turan-edu.kz; ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7184-2403>.

Түлебаева Асем Серикболовна - автор для корреспонденции, магистр юридических наук, сениор-лектор Высшей школы права университета «Туран», улица Сатпаева 16А, 050013, Алматы, Казахстан.

E-mail: a.tulebayeva@turan-edu.kz; ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7184-2403>.

Tulebayeva Assem Serikbolovna - corresponding authors, master of Law, Senior Lecturer at the Higher School of Law of «Turan» University, 16A K. Satpayev Street, Almaty, Kazakhstan.

E-mail: a.tulebayeva@turan-edu.kz; ORCID: <https://orcid.org/0009-0001-7184-2403>.